A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2008. június 12. *

A C-462/05. sz. ügyben,

az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2005. december 22-én

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: R. Lyal és M. Afonso, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Portugál Köztársaság** (képviselik: L. Fernandes, Â. Seiça Neves és R. Laires, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: portugál.

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: K. Lenaerts tanácselnök, R. Silva de Lapuerta (előadó), Juhász E., J. Malenovský és T. von Danwitz bírák,

főtanácsnok: P. Mengozzi,
hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. március 13-i tárgyalásra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Keresetével az Európai Közösségek Bizottsága annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy a Portugál Köztársaság – mivel hatályban tartotta azon törvényi rendelkezéseket, amelyek értelmében a Tajo folyón Lisszabonba közúton történő átkelés díjaira 5%-os kedvezményes mértékű hozzáadottérték-adó (a továbbiakban: HÉA) alkalmazandó – nem teljesítette 2001. január 19-i a 2001/4/EK tanácsi irányelvvel (HL L 22., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 26. kötet, 371. o.) módosított, a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv (HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű

különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o.; a továbbiakban: hatodik irányelv) 12. és 28. cikkéből eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

A hatodik irányelv

2 A hatodik irányelv tizenkilencedik preambulumbekezdése kimondja:

„mivel igen fontos egy átmeneti időszak biztosítása, amely lehetővé teszi az egyes tagállamoknak, hogy jogszabályaikat az egyes meghatározott területeken fokozatosan kiigazítsák”.

3 A hatodik irányelv 2. cikkének 1. pontja szerint a HÉA alá tartozik „az adóalany által belföldön ellenszolgáltatás fejében teljesített termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás”.

4 A hatodik irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„(1) »Adóalany«: az a személy, aki a (2) bekezdésben meghatározott bármely gazdasági tevékenységet bárhol önállóan végez, tekintet nélkül annak céljára és eredményére.

[…]

(5) Az állami, regionális és helyi közigazgatási szervek [helyesen: az államok, a régiók, a megyék és a települések] és közintézmények nem minősülnek adóalanynak az olyan tevékenységekre, illetve ügyletekre vonatkozóan, amelyeket hatóságként folytatnak, még akkor sem, amikor e tevékenységekkel, illetve ügyletekkel összefüggésben közterheket, illetékeket, járulékokat vagy egyéb adókat szednek be.

Ha azonban ilyen tevékenységeket, illetve értékesítéseket végeznek, akkor ezeket illetően adóalanynak minősülnek, amennyiben nem adóalanyként való kezelésük a verseny jelentős torzulását eredményezné.

Az előbbiekben megnevezett szervek minden esetben adóalanynak minősülnek a D. mellékletben felsorolt tevékenységeket illetően, amennyiben e tevékenységek terjedelme nem elhanyagolható.

[…]”

5 A HÉA mértéke tekintetében a hatodik irányelv 12. cikke (3) bekezdése a) pontjának első–harmadik albekezdése kimondja:

„A hozzáadottérték-adó általános mértékét minden tagállam az adóalap százalékában határozza meg, és ez azonos a termékértékesítésére és a szolgáltatások nyújtására is. 2001. január 1-jétől 2005. december 31-ig e százalék nem lehet kevesebb, mint 15%.

A Bizottság javaslatára, az Európai Parlamenttel és a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően a Tanács egyhangúlag határoz a 2005. december 31. után alkalmazandó általános adómértékről.

A tagállamok alkalmazhatnak egy vagy két kedvezményes adómértéket is. Ezen adómértékeket, amelyek nem lehetnek 5%-nál kisebbek, az adóalap százalékában határozzák meg, és csak a H. mellékletben meghatározott termékértékesítések és szolgáltatásnyújtások kategóriáira lehet alkalmazni."

6 A közúti infrastruktúrának a felhasználók számára díj ellenében történő rendelkezésre bocsátására irányuló szolgáltatások nem szerepelnek sem a hatodik irányelv D. mellékletének, sem pedig ugyenezen irányelv H. mellékletének a jegyzékében.

7 A hatodik irányelv 28. cikkének (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„A 12. cikk (3) bekezdése ellenére, a 28. cikkben említett átmeneti időszakban a következő rendelkezéseket kell alkalmazni:

[…]

d) Azon tagállamok, amelyek az éttermi szolgáltatások, gyermekruházat, gyermekcipő és lakásépítés vonatkozásában kedvezményes adómértéket alkalmaztak 1991. január 1-jén, e termékekre és szolgáltatásokra továbbra is alkalmazhatják azt.

e) Azon tagállamok, amelyek 1991. január 1-jén kedvezményes adómértéket alkalmaztak a H. mellékletben felsorolt szolgáltatások és termékek között nem szereplő termékekre és szolgáltatásokra, a kedvezményes adómértéket, illetve a 12. cikk

(3) bekezdésében ilyen termékekre és szolgáltatásokra előírt két kedvezményes adómérték egyikét alkalmazhatják, azzal a feltétellel, hogy az legalább 12%.”

A nemzeti jog

8 A hozzáadottérték-adóról szóló portugál törvény (a továbbiakban: CIVA) a 18. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírja, hogy a CIVA mellékletének I. jegyzékében felsorolt behozatalok, termékértékesítések és szolgáltatásnyújtások 5%-os kedvezményes adómérték alá tartoznak. A szóban forgó jegyzék 2.19. pontjában szerepelnek a „Tajo folyón Lisszabonba közúton történő átkelés díjai”.

9 Az alábbiak szerint alakult az e típusú díjakra alkalmazandó HÉA-mértékre vonatkozó portugál szabályozás:

– 1991. január 1-jéig 8%-os kedvezményes, az autópályadíjakra vonatkozó adómértékkel megegyező adómérték volt hatályban;

– 1992. március 24-től 1994. december 31-ig a HÉA általános mértékét kellett alkalmazni az 1992. március 9-i 2/92. sz. törvény értelmében;

– 1995. január 1-jétől az 1994. december 27-i 39-B/94. sz. törvény értelmében 5%-os kedvezményes adómérték alá tartoznak a Tajo folyón Lisszabonba közúton történő átkelés díjai, az egyéb díjakra az általános adómérték alkalmazandó.

A jogvita alapját képező tényállás és a pert megelőző eljárás

A jelen jogvita előzményei

10 A Tajo folyón Lisszabonba történő átkelés díjaira a Portugál Köztársaság által alkalmazott 5%-os HÉA-mérték először is a Bizottság által 1996 áprilisában indított kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás tárgyát képezi. Ezen eljárást követően született a C-276/98. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2001. március 8-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-1699. o.).

11 A szóban forgó ítélet alapjául szolgáló ügy nemcsak a Tajo folyó hídjain történő átkeléshez kapcsolódó szolgáltatások díjait, hanem egyes termékekhez kapcsolódó ügyleteket is érintett. A Bizottság állítása szerint a Portugál Köztársaság – mivel 5%-os HÉA-mértéket alkalmazott e szolgáltatások és ügyletek tekintetében – nem teljesítette a hatodik irányelv 12. cikkéből és 28. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

12 A fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletben a Bíróság helyt adott a Bizottság keresetének a termékeket érintő részében, a díjakat érintő részében azonban elutasította. A hivatkozott ítélet az alábbi indokolást tartalmazza:

„22 A Bizottság azt rója fel a Portugál Köztársaságnak, hogy megsértette a hatodik irányelv 12. cikkének (3) bekezdését és 28. cikkének (2) bekezdését, mivel a Tajo folyó hídjain Lisszabonba történő átkelés díjaira 5%-os kedvezményes HÉA-mértéket alkalmazott a Portugáliában alkalmazott általános 17%-os adómérték helyett.

23 Márpedig meg kell állapítani, hogy a Bizottság által előterjesztett bizonyítékok nem elegendőek ahhoz, hogy a Bíróság megállapítsa az állítólagos kötelezettségszegést. Ki kell emelni ugyanis, hogy vitatott, hogy HÉA-köteles-e a szóban forgó szolgáltatásnyújtás.

24 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a hatodik irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében kizárólag az adóalany által teljesített szolgáltatásnyújtás tartozik HÉA alá.

25 Ugyanezen irányelv 4. cikkének (5) bekezdése értelmében a közintézmények nem minősülnek adóalanynak az olyan tevékenységekre, illetve ügyletekre vonatkozóan, amelyeket hatóságként folytatnak, még akkor sem, amikor ellenszolgáltatás fejében járnak el. Amint arra a Bíróság többször is emlékeztetett, e szövegnek a hivatkozott irányelv céljaira tekintettel való vizsgálata egyértelművé teszi, hogy az adómentességhez két feltételnek kell együttesen teljesülnie, azaz a tevékenységeket közintézménynek kell folytatnia, és ennek során hatóságként kell eljárnia (lásd többek között a C-260/98. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-6537. o.] 34. pontját; a C-276/97. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-6251. o.] 39. pontját; a C-358/97. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-6301. o.] 37. pontját; a C-359/97. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-6355. o.] 49. pontját és a C-408/97. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-6417. o.] 34. pontját […]).

26 Márpedig a Bizottság nem vitatta azt a tényt, amint azt a portugál kormány a tárgyalás során pontosította, hogy közhatóságként eljáró közintézményről van szó, amely díj ellenében a felhasználók rendelkezésére bocsátja a Tajo folyó Lisszabonba vezető hídjait.

27 Meg kell tehát állapítani, hogy mivel a jelen esetben teljesülnek a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének első albekezdésében meghatározott feltételek, nem adókötelesek a közintézmény által nyújtott szolgáltatások. Ezen összefüggésben a Bizottság tévesen állítja, hogy e rendelkezés kizárólag lehetőséget biztosít a hatodik irányelv 2. cikkének 1. pontjában meghatározott általános elv alóli eltérésre. Ugyanis a hatodik irányelv 4. cikkének (5) bekezdéséből egyértelműen következik, hogy a tagállamok nem minősíthetik a közintézményeket

adóalanynak a hatóságként folytatott olyan tevékenységek vonatkozásában, amelyek nem szerepelnek – mint a jelen esetben – a hatodik irányelv D. mellékletében, és nem felelnek meg a 4. cikk (5) bekezdésének második albekezdésében meghatározott feltételeknek. Következésképpen a hatodik irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében nem minősíthetik adókötelesnek a szóban forgó intézmények ügyleteit (lásd ebben az értelemben a 231/87. és 129/88. sz., Comune di Carpaneto Piacentino és társai egyesített ügyekben 1989. október 17-én hozott ítélet [EBHT 1989., 3233. o.] 33. pontját).

28 Nem vitatott, hogy ha a szóban forgó tevékenység adómentesként való kezelése a verseny hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének második albekezdése szerinti jelentős torzulását eredményezné, a szóban forgó híd díj ellenében való rendelkezésre bocsátása ugyanezen rendelkezés értelmében adóköteles lenne. Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy a Bizottság a pert megelőző eljárás során egyszer sem hivatkozott ilyen torzulásra.

29 A Portugál Köztársaság tehát – mivel hatályban tartotta a Tajo folyó hídján Lisszabonba történő átkelés díjaira meghatározott kedvezményes HÉÁ-t – a Bizottság állításával ellentétben nem sértette meg a hatodik irányelv 12. cikkének (3) bekezdéséből és 28. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit. A jelen kereset keretében nem szükséges azon kérdés megválaszolása, hogy a szóban forgó tagállam megsértette-e ugyanezen irányelv egyéb rendelkezéseit. A pert megelőző eljárás során ugyanis a Bizottság nem alapított kifogást a hatodik irányelv 12. cikkének (3) bekezdésétől és 28. cikkének (2) bekezdésétől eltérő rendelkezés megsértésére, így e jogsértés nem képezi jogvita tárgyát.

30 El kell tehát utasítani a Bizottság keresetét a Tajo folyó hídján Lisszabonba történő átkelés díjaira vonatkozó részében.”

A jelen kötelezettségszegés megállapítása iránti eljáráshoz kapcsolódó pert megelőző eljárás

13 A fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet kihirdetését követően a Bizottság újabb kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás megindításáról határozott. A 2003. december 19-i felszólító levél két kifogást emelt a Portugál Köztársaság ellen:

– elsődlegesen a felrótt kötelezettségszegés a CIVA-nak a hatodik irányelv 4. cikkének (5) bekezdésével való összeegyeztethetetlenségéből következett, mivel a vitatott szolgáltatásokat nem HÉA-alany nyújtotta, és ezért nem tartoztak ezen adó alá;

– másodlagosan, amennyiben a portugál hatóságok a vitatott szolgáltatásokat adókötelesnek minősítik, a szóban forgó kötelkezettségszegés a CIVA-nak az ugyenezen irányelv 12. és 28. cikkével való összeegyeztethetetlenségéből ered, mivel a jelen esetben az általános és nem pedig a kedvezményes HÉA-mértéket kell alkalmazni.

14 A portugál hatóságoknak a szóban forgó felszólító levélre adott válasza alapján a Bizottság 2004. július 9-én indokolással ellátott véleményt címzett a Portugál Köztársasághoz, amelyben megismételte elsődleges és másodlagos érvelését, és felszólította a Portugál Köztársaságot, hogy a vélemény kézhezvételétől számított két hónapon belül fogadja el azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy megfeleljen a véleményben foglalt kötelezettségeknek. Mivel e tagállam nem fogadta el a határidőn belül a jogszabályait módosító intézkedéseket, a Bizottság a jelen, kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset benyújtásáról határozott.

15 A Bizottság keresetének alátámasztására kizárólag a jelen ítélet 13. pontjában található két kifogás közül a másodikra hivatkozik, amely szerint a Tajo folyó hídján Lisszabonba közúton történő átkelés díjaira nem az általános, hanem az 5%-os HÉA-mérték alkalmazandó.

A keresetről

16 Külön beadványban a Portugál Köztársaság a Bíróság eljárási szabályzata 91. cikkének 1. §-a szerinti elfogadhatatlansági kifogást terjesztett elő. A Bíróság 2007. január 16-i végzésében úgy határozott, hogy e kifogást az ügy érdemével együtt vizsgálja, és arról az eljárást befejező határozatában dönt.

Az elfogadhatatlansági kifogásról

A felek érvei

17 A Portugál Köztársaság az ítélt dolog esetleges hatályára alapított elfogadhatatlansági kifogásra hivatkozik. Véleménye szerint a Bíróság a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletében már határozott a jelen keresettel érintett kérdésben. Mivel sem a tényállás, sem pedig az alkalmazandó belső vagy közösségi jog nem változott, a Bíróságnak a hivatkozott ítélet 29. pontjában szereplő megállapítása, miszerint nem sérült a hatodik irányelv 12. cikkének (3) bekezdése és 28. cikkének (2) bekezdése, az ítélt dolog hatályával bír, így a kereset elfogadhatatlanságát eredményezi.

18 A szóban forgó tagállam azt állítja, hogy még ha a jelen eljárást érintő felszólító levél vagy indokolással ellátott vélemény a portugál jogszabályoknak a hatodik irányelvvel kapcsolatos egyéb – nevezetesen az utóbbi 4. cikke (5) bekezdésének – kötelezettségszegéseit értinti is, a kereset tárgya az ugyenezen irányelv 12. és 28. cikkére korlátozódik, amelyek már szerepeltek a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletben.

19 A Bizottság vitatja keresetének a Portugál Köztársaság által állított elfogadhatatlanságát.

20 Egyrészt álláspontja szerint az ítélt dolog hatálya kizárólag a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletben ténylegesen vagy szükségképpen megítélt jogi és ténybeli kérdésekre vonatkozik, anélkül hogy az ítélet 23–28. pontjának olvasatából a portugál jogszabályoknak a hatodik irányelv 12. és 28. cikkével való összeegyeztethetőségére következtethetnénk. A szóban forgó ítéletben a Bíróság egyszerűen azt állapította meg, hogy a Bizottság nem bizonyította a vitatott szolgáltató magánjellegét.

21 Másrészt a Bizottság szerint egyértelmű, hogy megváltozott a 2001-ben megállapított tényállás, ami megakadályozza, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet az ítélt dolog hatályával rendelkezzék a szóban forgó ítélet alapjául szolgáló keresetben érintett ugyanazon feleket és ugyanazon tárgyat érintő új eljárásban.

22 E tekintetben a Bizottság felveti, hogy a portugál hatóságoknak a Tajo folyón Lisszabonba vezető, díj ellenében igénybe vehető hidak üzemeltetésével megbízott jogalany jogállása tekintetében egymást követően előadott álláspontja kétértelmű és nyilvánvalóan ellentmondó. Míg a hivatkozott hatóságok a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben tartott tárgyalás során az üzemeltető közitézményi jellegére, a jelen eljárás pert megelőző szakaszában ezen üzemeltető magánjogi kereskedelmi társaság jellegére hivatkoztak, pontosítva azt, hogy a hivatkozott ítéletben a Bíróság megítélése a Portugál Köztársaság képviselői írásbeli és szóbeli nyilatkozatainak téves értelmezésből ered.

A Bíróság álláspontja

23 Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az ítélt dolog hatálya csak azokhoz a ténybeli és jogi kérdésekhez kapcsolódik, amelyeket a szóban forgó bírósági határozat ténylegesen vagy szükségszerűen eldöntött (a C-281/89. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. február 19-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-347. o.] 14. pontja; a C-277/95 P. sz., Lenz kontra Bizottság ügyben 1996. november 26-án hozott végzés [EBHT 1996., I-6109. o.] 50. pontja és a C-238/99. P., C-244/99. P., C-245/99. P., C-247/99. P., C-250/99. P–C-252/99. P. és C-254/99. P. sz., Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 15-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-8375. o.] 44. pontja).

24 A jelen esetben, bár az állítólagos kötelezettségszegés a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyhöz hasonlóan nem vitatottan a hatodik irányelv 12. és 28. cikkének megsértése, meg kell jegyezni, hogy az említett ügyben a Portugál Köztársaság sem a pert megelőző szakaszban, sem pedig a Bíróság előtti írásbeli szakaszban nem hivatkozott arra, hogy a vitatott szolgáltató koncessziójogosult. A szolgáltató jogállását érintő egyetlen hivatkozásra a tárgyaláson került sor, ahol e tagállam képviselője egyszerűen arra hivatkozott, hogy a szóban forgó szolgáltató hatóságként eljáró közintézmény (lásd e tekintetben a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 26. pontját).

25 Mindazonáltal a jelen eljáráshoz kapcsolódó pert megelőző eljárás során a Portugál Köztársaság először ismerte el, hogy a Tajo folyón Lisszabonba vezető hidak üzemeltetője a Lusoponte – Concessionária para a travessia do Tejo SA (a továbbiakban: Lusoponte) konzorcium, amely nemzetközi ajánlati felhívást követően 2030. március 30-ig elnyerte a jelenlegi Vasco de Gama híd projekttervezésére, építésére, finanszírozására, üzemeltetésére és fenntartására, valamint a korábbi, az Április 25. híd üzemeltetésére és fenntartására irányuló koncessziót.

26 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy bár az EK 226. cikk szerinti kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás során a Bizottság feladata az általa állított kötelezettségszegés bizonyítása, az EK 10. cikk alapján a tagállamok kötelesek elősegíteni a Bizottság feladatainak teljesítését, amely az EK 211. cikk szerint különösen azt jelenti, hogy a Bizottság gondoskodik az EK-Szerződés rendelkezéseinek

és az alapján az intézmények által hozott rendelkezések alkalmazásáról. Valamely irányelv tényleges végrehajtásának biztosítására irányuló nemzeti rendelkezések gyakorlatban való helyes alkalmazásának ellenőrzését illetően a Bizottság nagymértékben függ az érintett tagállamtól kapott információktól, és így az utóbbi nem hivatkozhat arra, hogy a nemzeti joggal és gyakorlattal kapcsolatban a Bizottság által előadottak nem elég pontosak, és ezért a kereset elfogadhatatlan (lásd fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 15–17. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a C-248/05. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2007. október 25-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-9261. o.] 67. és 68. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

27 Meg kell állapítani, hogy a Portugál Köztársaságnak a vitatott szolgáltatásokat üzemeltető személy jogállását érintő új megállapításai a tényállás alapvető módosulását jelentik, amely tényállás tekintetében a Bíróság a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletben megállapította a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének alkalmazhatóságát, és elutasította az annak 12. és 28. cikkére alapított kötelezettségszegést a Tajo folyó hídjain Lisszabonba közúton történő átkelés díjai vonatkozásában. E körülmények között az ítélt dolog hatályát nem vitathatja érvényesen a Portugál Köztársaság, mivel éppen az e tagállam által a jelen eljárás keretében a Bizottsághoz benyújtott tájékoztatás folytán eltér egymástól a jelen és a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló jogvita tárgya.

28 Ebből következik, hogy a Portugál Köztársaság által a Bizottság keresetével szemben hivatkozott elfogadhatatlansági kifogást – mint megalapozatlant – el kell utasítani.

Az ügy érdeméről

29 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy a hatodik irányelv 12. és 28. cikke szerinti adómérték téves alkalmazására alapított esetleges kötelezettségszegés azt feltételezi, hogy vagy nem alkalmazható a jelen esetben a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének első albekezdése, vagy pedig adott esetben e rendelkezést ugyanezen bekezdés második albekezdésével összefüggésben kell alkalmazni.

30 Ha ugyanis a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének első albekezdése alkalmazandó, a belföldön ellenszolgáltatás fejében teljesített termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás nem adóköteles, mivel nem HÉA-alany teljesíti. Ez csak akkor fordul elő, ha az első bekezdés szerinti nem adóalanyként való kezelés a verseny jelentős torzulását eredményezi, és ugyanezen (5) bekezdés második albekezdése előírja a szóban forgó szolgáltatásnyújtás adókötelezettségét.

A hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdése első és második albekezdésének alkalmazhatóságáról

– A feleknek a szóban forgó első albekezdésre vonatkozó érvei

31 A Bizottság állítása szerint a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének első albekezdése nem alkalmazandó a jelen esetben. A portugál hatóságok a pert megelőző eljárás során adott válaszaikban megerősítették a Tajo folyón Lisszabonba vezető hidak üzemeltetésével és ezen átkelésekhez kapcsolódó díjaknak – az Április 25. híd tekintetében 1996. január 1-jétől, a Vasco da Gama híd tekintetében pedig 1998. március 29-től – való beszedésével megbízott Lusoponte – a szóban forgó projekttel foglalkozó koncessziós társaság – magánjogi jellegét. Következésképpen a Bíróság ítélkezési gyakorlatában a szóban forgó rendelkezés alkalmazhatóságához megkövetelt együttes két feltétel közül nem teljesül az üzemeltető közintézményi jellegére vonatkozó első feltétel.

32 A Portugál Köztársaság elismeri, hogy a szóban forgó, díj ellenében igénybe vehető hidak üzemeltetője a több portugál, egy angol és egy francia vállalkozásból álló konzorcium. Mindazonáltal e konzorcium az üzemeltetés tárgyára és céljára tekintettel közintézmény, mivel közhatalmi jogosítványokkal rendelkezik, és a közigazgatási jog alá tartozik.

33 A Portugál Köztársaság szerint a Bíróságnak a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének első albekezdésére vonatkozó ítélkezési gyakorlatából nem derül ki, hogy a nem HÉA-alanyként kezelt, az e rendelkezésben érintett jogalanyoknak csak a „közintézmények", azaz a közigazgatás szerves részét alkotó intézmények minősülnek, vagy éppen ellenkezőleg, a „közjogi szervek" is e rendelkezés hatálya alá tartoznak. E tagállam arra a következtetésre jut, hogy a szóban forgó rendelkezés szövege és a HÉA-semlegesség elve is megköveteli, hogy a „közjogi szerveket" – mint például a Lusopontét – a nem adóalanyként kezelt szervek közé sorolják.

– A Bíróság álláspontja

34 Meg kell állapítani, hogy a Bíróság már megítélte, hogy a közúti infrastruktúra díj ellenében való rendelkezésre bocsátása ellenszolgáltatás fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak minősül a hatodik irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében (a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 36. pontja, a fent hivatkozott Bizottság kontra Írország ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet 34. pontja, a fent hivatkozott Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet 46. pontja, a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet 30. pontja, a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet 31. pontja, valamint a C-83/99. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2001. január 18-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-445. o.] 11. pontja).

35 Ugyanígy, amint azt a Bíróság több alkalommal is hangsúlyozta, a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdése első albekezdésének az utóbbi céljaira tekintettel való vizsgálata egyértelművé teszi, hogy a nem adóalanyként való kezelésre vonatkozó szabály alkalmazhatóságához együttesen kell teljesülnie a két feltételnek, azaz a tevékenységeket közintézménynek kell folytatnia, és ennek során hatóságként kell eljárnia (a 235/85. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 1987. március 26-án hozott ítélet [EBHT 1987., 1471. o.] 21. pontja, a fent hivatkozott Comune di Carpaneto Piacentino és társai ügyben hozott ítélet 12. pontja és a C-202/90. sz. Ayuntamiento de Sevilla ügyben 1991. július 25-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-4247. o.] 18. pontja; lásd továbbá a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet 39. pontját; a fent hivatkozott Bizottság kontra Írország ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet 37. pontját; a fent hivatkozott Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet 49. pontját; a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet 34. pontját; a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet 34. pontját; a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet 11. pontját és a C-408/06. sz. Götz-ügyben 2007. december 13-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-11295. o.] 41. pontját).

36 A jelen jogvitában a Portugál Köztársaság részletekbe menően érvel annak alátámasztása érdekében, hogy a Lusoponte közintézménynek minősül, ezen érvelés azonban nem tartalmaz e jogalany – testületi vagy intézményi – szerkezetére vonatkozó elemzést. Állítása szerint kizárólag a Lusoponte tevékenységének tárgya és célja teszi lehetővé a közintézményi minősítést. E jogalany közigazgatásnak való közvetlen vagy közvetett alárendeltsége, sőt abba való beilleszkedése nem játszik szerepet e tekintetben.

37 A Portugál Köztársaság feltevése nem fogadható el.

38 A hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének első albekezdésében szereplő első feltételt – úgymint a gazdasági szereplő közintézményi jellegét – illetően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a magánszemély által folytatott tevékenység nem adómentes kizárólag azért, mert közhatalmi jogosítványokhoz kapcsolódó tevékenységek teljesítéséből áll (a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben 1987. március 26-án hozott ítélet 21. pontja és a fent hivatkozott Ayuntamiento de Sevilla ügyben hozott ítélet 19. pontja).

39 Ha ugyanis közhatalmi jogosítványokhoz kapcsolódó cselekmények teljesítéséből álló tevékenységet független gazdasági tevékenység formájában független harmadik személyre bíznak vagy közigazgatás szerves részét nem képező jogalanyok folytatnak, nem alkalmazható a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének első albekezdésében szereplő kizárás (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben 1987. március 26-án hozott ítélet 22. pontját és a fent hivatkozott Ayuntamiento de Sevilla ügyben hozott ítélet 20. pontját).

40 A jelen esetben nem vitatott, hogy a Lusoponte olyan harmadik személy, amely nem képezi a közigazgatás részét, és annak nincs is alárendelve. Pontosabban, amint az a jelen ítélet 25. pontjában szerepel, egy részvénytársasági formában alapított, több portugál, egy francia és egy egyesült királyságbeli vállalkozás tulajdonában lévő konzorciumról van szó, és e konzorcium egy ajánlati felhívást követően a portugál közigazgatás által odaítélt koncesszió tulajdonosa lett.

41 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a Lusoponte a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének első albekezdése értelmében nem tekinthető közintézménynek. Így e rendelkezés nem alkalmazható a jelen jogvitában.

42 Mivel a jelen esetben nem alkalmazható a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdésének első albekezdése, ugyanez vonatkozik a szóban forgó (5) bekezdés második albekezdésére is, mivel e rendelkezés kizárólag az első albekezdésben szereplő jogalanyokra vonatkozik.

A hatodik irányelv 12. cikke (3) bekezdésének a) pontjához és a 28. cikke (2) bekezdésének e) pontjához kapcsolódó kötelezettségszegésről

– A felek érvei

43 A Bizottság állítása szerint a portugál jogszabályok sértik a hatodik irányelv 12. cikke (3) bekezdésének a) pontját, mivel a vitatott szolgáltatások nem szerepelnek ezen irányelv H. mellékletében, így nem alkalmazható kedvezményes adómérték.

44 Ami a szóban forgó irányelv 28. cikke (2) bekezdésének e) pontját illeti, a Bizottság álláspontja szerint e rendelkezés szintén nem teszi lehetővé a CIVA-ban előírt kedvezményes adómérték alkalmazását. Még ha kedvezményes adómértéket alkalmaztak is 1991. január 1-jéig, mivel a vitatott szolgáltatások a jelen esetben 1992. március 24-től 1994. december 31-ig az általános adómérték szerint adóztak, nem vezethető be kedvezményes adómérték. E megközelítés alapját a HÉA-mértékek egymáshoz való közelítésére irányuló cél – amint azt a közös hozzáadottértékadó-rendszer kiegészítéséről és a 77/388/EGK irányelv módosításáról szóló, 1992. október 19-i 92/77/EGK tanácsi irányelv második preambulumbekezdése pontosítja (HL L 316., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 202. o.) – valamint

a szóban forgó rendelkezés – annak szigorú értelmezését megkövetelő – kivételes és átmeneti jellege adja.

45 Mindenesetre, még ha a Bíróság nem is értett egyet e szigorú értelmezéssel, a Bizottság kiemeli, hogy meg kell állapítani, hogy a portugál jogszabályok, mivel a Tajo folyó hídjain Lisszabonba közúton történő átkelés díjaira 12%-osnál kisebb adómértéket írnak elő, sértik a hatodik irányelv 28. cikke (2) bekezdésének e) pontját.

46 A Portugál Köztársaság úgy érvel, hogy a jelen esetben alkalmazott adómérték a szóban forgó irányelv 28. cikke (2) bekezdésének e) pontján alapul, mivel az ugyenezen bekezdés d) pontjával ellentétben e két rendelkezés közül az elsőben kifejezetten szereplő egyetlen feltétel alapján alkalmaztak kedvezményes adómértéket a vitatott szolgáltatásokra 1991. január 1-jétől.

47 A Portugál Köztársaság arra a következtetésre jut, hogy a Bíróság a jelen ügyben hozott ítéletében nem mehet túl az 5%-os adómérték esetleges alkalmazhatatlanságának megállapításán, miközben megállapítja a CIVA-ban meghatározott adómérték helyett alkalmazandó adómértéket. Mindenesetre a szóban forgó tagállam szerint amennyiben a Bíróság a hatodik irányelv 12. és 28. cikkéhez kapcsolódó kötelezettségszegést állapít meg, indokolt lenne 12%-os közbenső adómérték alkalmazása a 21%-os általános adómérték helyett.

– A Bíróság álláspontja

48 A hatodik irányelv 28. cikke (2) bekezdésének e) pontja szerinti átmeneti rendszer alkalmazása a jelen esetben kettős jogi akadályba ütközik.

49 Egyrészt a szóban forgó rendelkezés szövegéből kitűnik, hogy az alkalmazható kedvezményes adómérték legalább 12%. A jelen esetben, bár nem vitatott, hogy a Portugál Köztársaság 1991. január 1-jéig a Tajo folyó hídjain Lisszabonba közúton történő átkelés díjaira kedvezményes adómértéket alkalmazott, ez nem befolyásolja azt, hogy ezen adómérték ettől az időponttól a mai napig mindig is 12% alatt volt.

50 Másrészt, amint arra rámutatott a Bizottság, mivel 1992. március 24. és 1994. december 31. között a HÉA általános mértékét alkalmazta, a Portugál Köztársaság nem volt jogosult a kedvezményes adómérték újbóli bevezetésére.

51 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a HÉA közösségi rendszere a nemzeti jogszabályoknak az EK 93. cikk és az EK 94. cikk alapján történő fokozatos harmonizációjából ered. Amint azt a Bíróság több alkalommal megállapította, ez az egymást követő irányelvek és különösen a hatodik irányelv szerint megvalósított harmonizáció még csak részleges (a C-165/88. sz., ORO Amsterdam Beheer és Concerto ügyben 1989. december 5-én hozott ítélet [EBHT 1989., I-4081. o.] 21. pontja és a C-240/05. sz. Eurodental-ügyben 2006. december 7-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11479. o.] 50. pontja).

52 Ekképpen a tervezett harmonizáció még nem valósult meg a tekintetben, hogy a hatodik irányelv a 28. cikkében felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy továbbra is hatályban tarthatnak és elfogadhatnak olyan rendelkezéseket, amelyek e felhatalmazás hiányában összeegyeztethetetlenek lennének ezen irányelvvel (lásd ebben az értelemben a C-36/99. sz. Idéal tourisme ügyben 2000. július 13-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-6049. o.] 38. pontját és a fent hivatkozott Eurodental-ügyben hozott ítélet 51. pontját).

53 Amint azt a hatodik irányelv XVI. címének megnevezéséből és a tizenkilencedik preambulumbekezdésből kiderül, a szóban forgó 28. cikknek az a célja, hogy egy átmeneti időszak alatt biztosítsa a nemzeti jogszabályok egyes meghatározott területeken való fokozatos kiigazítását.

54 Az eltérést engedő átmeneti rendszert illetően tehát a hatodik irányelv 28. cikkét szigorúan (lásd ebben az értelemben a C-169/00. sz., Bizottság kontra Finnország ügyben 2002. március 7-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-2433. o.] 34. pontját és a fent hivatkozott Eurodental-ügyben hozott ítélet 54. pontját) és céljának megfelelően kell értelmezni.

55 A jelen esetben – mivel nem vitatott, hogy a Portugál Köztársaság 1992. március 24. és 1994. december 31. között az általános HÉA-mértéket alkalmazta a vitatott szolgáltatásokra – a szóban forgó szolgáltatások tekintetében nem vezetheti be újra a kedvezményes adómértéket (lásd ebben az értelemben a C-35/90. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 1991. október 17-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-5073. o.] 7. pontját, a C-74/91. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1992. október 27-én hozott ítélet [EBHT 1992., I-5437. o.] 15. pontját, a C-414/97. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 1999. szeptember 16-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-5585. o.] 29. pontját, valamint a fent hivatkozott Eurodental-ügyben hozott ítélet 55. pontját).

56 Mivel ugyanis a Portugál Köztársaság a vitatott szolgáltatások tekintetében megfelelt a hatodik irányelv harmonizált rendelkezéseinek, nem mentesülhet kötelezettségei alól annak 28. cikke (2) bekezdésének e) pontjára hivatkozva, mivel e rendelkezés éppen ezzel ellentétes célra irányul, úgymint a nemzeti jogszabályoknak a hatodik irányelvnek megfelelő fokozatos kiigazítására.

57 A Portugál Köztársaság által állított, a hatodik irányelv 28. cikke (2) bekezdésének e) pontjának és az ugyanezen (2) bekezdése d) pontjának szövege közti különbség nem igazolja a fenti két pontból következőtől eltérő megoldást, mivel ezen átmeneti rendelkezések közös célja a fokozatos kiigazítás.

58 Mivel a jelen esetben nem teljesülnek a hatodik irányelv 28. cikke (2) bekezdése e) pontjának alkalmazására vonatkozó feltételek, az általános HÉA-mértéket kellett volna alkalmazni a Tajo folyón Lisszabonba közúton történő átkelés díjaira.

59 A fenti megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy a Portugál Köztársaság – mivel hatályban tartotta a Tajo folyón Lisszabonba közúton történő átkelés díjaira vonatkozó 5%-os kedvezményes HÉA-mértéket – nem teljesítette a hatodik irányelv 12. és 28. cikkéből eredő kötelezettségeit.

A költségekről

60 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a értelmében a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Portugál Köztársaságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) A Portugál Köztársaság – mivel hatályban tartotta a Tajo folyón Lisszabonba közúton történő átkelés díjaira vonatkozó 5%-os kedvezményes hozzáadottértékadó-mértéket – nem teljesítette a 2001. január 19-i 2001/4/EK tanácsi irányelvvel módosított, a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv 12. és 28. cikkéből eredő kötelezettségeit.

2) A Bíróság a Portugál Köztársaságot kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások